

GLEDALIŠKI LIST

KR. NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

IZHAJA 1., 10., 20. V MESECU

CENA 6 DIN

Danilov petdesetletni jubilej.

1876—1926.

50 let igralskega življenja, katerih ogromna večina je potekla v časih gospodstva nemške Avstrije, je na slovenskem nekaj posebnega. Na prvi pogled je vse kratkočasno, veselo, en sam niz pisanih, zabavnih anekdot. Šele čez nekaj časa, ko se v listem površnem veselju razgledaš in vidiš brezupno dno kulturnih razmer, breznažno životarenje človeških bitij, ki hočejo k luči, pa zaradi strogo resnične vsakdanjosti ne morejo od tal, se ti nekaj zgane po duši in takoj za smehom te objame grenka nezadovoljnost in tuga.

Kako je to vse lepo, biti lahkomišeln! Sedeti v kavarni, piti kavo in odhajajoč reči natakarku: Plačam prihodnjič. No, zdaj je april in prvega maja ne dobiš gaže. In potem je ne prejmeš do jeseni, ko se začne spet sezona. Kam? S poti! Na turnejo. Tam tudi ne bo bogve kaj, toda vsaj z mesta se premakneš. Kajti pod temi pogoji ne gre tukaj, kjer si, več naprej. In jeseni se spet vrneš, doboš gažo in malo pourediš tukaj, malo tam, toliko, da začneš spet nekako vegetirati. Kakšna je bila turneja? Dež, dež, toda dobra volja je zmagala. Prestano je! In ljubljanska sezona se spet odpre. Seveda je treba na vse kriplje hiteti. V drami vsak teden premiero, kajti pri tretji, včasih že pri drugi vprizoritvi ni v tem malem mestu več gledalcev in poslušalcev. Za tretje ali četrto dejanje večkrat ni generalne skušnje. Ni časa. In vlog se je treba učiti hitro, hitro. — In če jih ni mogoče obvladati, bo pomagala pač sufleza. Vsako jesen pa se sezona ni začela. Kam bova pa zdaj vandrala, vandrovec moj? Če ga vprašaš danes, kako je bilo, bo pogledal v najtemnejši kot in ne bo odgovoril. Po dolgem molku bo zamahnil z roko in dejal sitno: »Eh, pustimo! Saj je minilo!«

Tako je, minilo je, in drugo jesen se je začela zopet sezona. Prvega so ti kanili pičli denarci. O taki mesečni plači je pravil nekoč rajni Verovšek tako-le: »Obrnem hlačni žep, da pade ves denar na mizo. Potem štejem. Ta kupček perici, tegale krojaču, tegale za hrano, tegale za stanovanje, tegale za čevlje, tegale . . . ja, hudirja, saj ni nič več! Kaj bo pa zame? — Pa vse skup, marš, v žep nazaj, Verovšek pa k Fajmoštru. Tam se ti smeje ves njegov

okrogli, rdeči obraz, v tistih živih malih očeh je pa le neka primes, ki moti veselje. Kam, o gospod, gre naša pot? In pri vseh teh: špas, špas, špas — sovražiš vse skup, ker ni v redu, ker se ti gabi, ker je od tega žalostno tvoje srce.

Ni res, da so naši takomenovani »bohemi« resnični bohemi. Z omalovaževalno izgovorjeno besedo »umetnik« žonglira sicer naš purgar, pa je vse le prazna, goljufiva gesta. Kako so ti ljudje nenkrat drugačni, če jih posadiš v dostojne razmere! Kako je za vse občutljiv, kako reden, kako skrben! So morda izjeme, toda redke.

Toda nazaj k tistemu trpkemu: špas, špas, špas, kjer je rastla toliko časa naša gledališka in vsa umetnost. Danilo je pristni sin te dobe. Borštnik je odšel v Zagreb, Borštnikova tudi, toda Verovška in Danila je držal slovenski in lokalni patriotizem prav v beli Ljubljani. Pa kamor sta šla, magari v še tako imenitne kraje in teatre, sta prihitela vzhičena in najbolje volje nazaj, in ko je obstal na ljubljanski postaji vlak, sta kot dva zvesta sina Ljubljane silno srečno vzdihnili: Zdaj smo pa spet doma!

Kako je vse to čudno! Sovražiš domači kraj, saj prenašaš v njem neznosne razmere, saj te uničuje, tepta, in vendar, če si pravi fani, kako ga ljubiš! —

Igralčeva usoda je ta, da vidi njegovo umetnost tisti rod, ki živi v njegovih dneh. Igralske umetnosti ne moreš zapreti v knjigo, dahniti v sliko ali kip. Ob času predstave med to in ono uro sprejemaš živo z odra. Kako težka je pravična sodba o igralčevem delovanju, katerega nismo videli in pri katerem se moramo zanašati le na pisana ali ustmena poročila očividcev tistih časov. Sto in sto stvari je, ki nam ovirajo pogled. Tedanje razmere, tedanja naziranja, vsa karakteristika dobe, ki je nismo nikoli preživeli!

Kakšen igralec je bil mladi Danilo? Historija govori, da je bil prav dober ljubimec. Kot karakternega igralca ga pa poznamo vsi, ki hodimo danes v gledališče. Tipi, ki jih ustvarja, da, nas vedno zanimajo. Gotovi se ti naravnost vtisnejo v spomin. Kdor ga je videl n. pr. pred leti v Schönherrjevi »Zemlji«, kot dacarja v Cankarjevem »Pohujšanju«, Dolfu v »Desetem bratu« itd., mu bo stalno živo v spominu neizbrisni vtis, ki so ga napravile nanj te žive, tipične in plastične ustvaritve. In zdaj, ko je nestor naše drame, prinaša na oder še vedno izvrstne tipe. Njegova ljubezen do odra je namreč danes ravno taka, kakoršna je bila v njegovih mladih letih. Z mladostno vnemo in živahnostjo prihaja na skušnje, še vedno lahkono, živahen in šaljiv, pravi mladenič tik premnovega mladelega starca.

EN GROS KONFEKCIJA LASTNA IZDELAVA EN DETAIL	„ELITE“ D. Z. O. Z. LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA 9 - Največja konfekcijska trgovina - Mojstrsko krojena damska in moška oblačila
--	---

Njega vedno enako zanima vse, kar je z zvezi s teatrom. Kakšen repertoar, kdo bo igral, kdo bo režiral? Kje so zanj vloge? Vedno mu jih je premalo! In tak slavi 50 letnico svojega delovanja.

50letnico? — ti šine v misli vprašanje, ko ga gledaš pred seboj čilega, svežega, prožnega in ko se trudiš, da bi našel na njem vsaj nekaj znakov, pri takih redkih jubilejih povsod neizogibnih. Zastonj.

Danilo — mladenič.

Trudne starosti ni. Ne kaže je hoja, ne kaže je telo, ne glava, ni o njej sence v veselem in prijetno zanosnem razpoloženju, ki sije iz obraza, iz vseh gest, iz oči in iz besede. Ali je prinesel toliko zdravja na svet, da življenje, ki ga gloje dan na dan, ne doseže več kakor kaplja na skali, ali je znal opredeliti svoja čustva tako, da mu niso bila nikdar v škodo? Žalosti do tukaj in veselja do sem in vsega drugega, kolikor je prav in nič več.

Tak je petdesetletnik danes, ko nam igra spet po tolikih letih Dolfca v Jurčičevem »Desetem bratu«. Igra ravno Dolfca iz ljubezni do spominov, ki ga vežejo na tisto dobo, ko je kot Dolef prvič nastopal, zaradi velikega uspeha, ki mu ga je priznavala od predstave do predstave ravno za Dolfca tedanja gledališka publika in zato seveda tudi, ker se mu je ta vloga dobro prilegala. Mnogo njegovih sodobnikov bo čutilo isto. Z »Desetim bratom« jim bo oživila minuloost in drag jim bo zaradi spominov, ki jih je staklo z njim življenje.

Nam pa, ki nismo sovrstniki, bo prijetno poslušati živo, dolensko Jurčičevo besedo, gledati na odru skrivnostnega in pravljničnega desetega brata, hudomušnega Krjavlja, nekdanjo dolensko grajsko gospodo in z duhovitimi domisleki v slikovitih prispodobah govorečega dolenskega kmeta.

Danilo je prižgal, še ko je bil nežen mladenič, večno lučko njemu najsvetejši boginji Taliji. To lučko je varno nosil skozi vse svoje življenje, skozi nevihte in noči v današnje boljše dni. Nikdar ni omagal, katastrofe, ki so zadevale obstoj gledališča, ga niso zbegale. Maloštevilni tovariši so mu spetoma pomrli; ostal je sam in vztrajal do konca. Tako je prenesel gledališče iz davnih časov preko vseh prilik in neprilik v današnje čase. In to je njegova največja zasluga.

Živio!

M. Pugelj.

Fr. Lipah:

Kolega Danilo.

Hoteti pisati o kolegi Danilu, bi se reklo smejati se, še predno zapišeš prvo besedo. Kakor se človek nasmehne, ko se spomni na dobro pogoden dovtip, imenitno izstreljeno frazo, na presnetega tiča, ki ima vedno katero za bregom.

Danilo jo ima vedno, čeprav ga po navadi nekaj očitno skrbi. Vsaj tako važno zamišljenega obraza je. Komaj pa izpregovori, evo dobrodušne besede, božajočega humorja ali celo ironičnega vzdihla, ki je tipičen za igralca, ko govori o svoji osebi. Danilo ve povedati o sebi vedno samo kaj veselega, celo žalostne slučaje in neprijetne dogodivščine svojega življenja ovija s humorjem, solidnim in res pristnim humorjem. Da se ustavimo baš pri Danilovem humorju. Kakor so vse njegove odrske kreacije resnične in ne narejene, taka je tudi njegova šala. Spontana, nepričakovana, toda resnična je, moraš ji verjeti in se ji smejati. To je Danilo.

*

„RIBA“

specialna trgovina vsakovrstnih rib

J. OGRINC

Ljubljana, Gradišče poleg Schumija

Vsaki dan sveže sladkovodne in morske ribe

Pred dopoldansko skušnjo... Še zaspani, pa že razburjeni kolegi: zadnja kritika... Večina temperamentov se pokaže v pravi luči. Sangvinik se jezi, cinik mrda, flegmatika se nič ne prime. Mlajši član, ki je bil strgan, se drži v kotu kislo kot ljubljansko vreme. Danilo priplava elastično v gledališče: »Ja, kaj pa je? A, kritika? Nisem čital. Na cesti mi je nekdo pravil. Te jezi, kolega? Ah, lepo vas prosim, pojdite mi no!... Gospoda, jaz vam samo tole rečem: Mi smo morali včasih tekstovno zelo veliko delati, pa smo imeli tudi marsikatero lepo predstavo. Kako so nas trgali, da bi vi to vedeli! Človeka je bilo sram na ulico ali pa v kavarno. Ampak tega se sčasoma privadiš kakor kake druge nadloge. Naj pišejo, naj nas trgajo, jaz jim ne morem pomagati! Gospoda, če ne bo hujšega, kot je to, nam še umreti ne bo treba!...«

Danilove besede vplivajo blažilno na razburjene duhove, zvo-
nec zazvoni in že gremo na oder poskušat. Klasična drama je, polna
močnega dejanja, polna lepih mest in verzov, igralci začenejo ži-
veti... in zopet je vse lepo, vse jasno, tam nekje daleč v lepem
svetu, daleč proč od kritikov...

*

Danilo je vesten v svojih službenih dolžnostih. Njemu ni oder
nekaj sanjavega, problematičnega, on je star praktik, ki mu je
oder služba in bistvo življenja. Pa je nekoč prišel prepozno na
skušnjo. Na odru so že daleč za njegovim tekstom. Danilo prisopiha
s cigaro, — ki je tudi bistvo njegovega življenja.

»Gospod Danilo, kje ste bili?«

»Saj sem tu! Kako dolgo sem že tu! Vi ste na odru, jaz pa
čakam na hodniku. Prosim? Zapisali me boste? Ne morem poma-
gati, jaz sem bil tu...«

Vsi navzeči mu verjamejo — in se od srca smejejo.

*

Danilo je zvest zaveznik suflerke. Toda ne v taki meri, kot bo
mogoče marsikateri mlajših nekoč, če pride v njegova leta. No, pa
je nekoč radi intenzivne igre pozabil stavek, ki pa ni bil posebn
važen. Tekst je letel dalje. Naenkrat se papa spomni izgubljenega

Carinsko posredniški špedicijski bureau

Maribor,
Jesenice.

Ljubljana,
Kolodvorska ulica 41.

stavka in ga kar na hitro pove. Bil je jezen, da je stavek »požrl« in v navdušenju pove še en stavek, ki ga je momentano slišal od suflerke. Ta stavek pa slučajno ni bil njegov. Toda Danilo zna to tako napraviti, da nihče v parterju ne opazi. Stavka oropani kolega mu reče za kulisami po igri:

»Gospod Danilo, stavek ste mi ukradli!«

»Eh, pojdi no, sitnež! Ali nisem dobro napravil? Publika je kar zijala!«

*

Pred premiero. Ima večjo vlogo. Publika je že v hiši. Danilo zašepče suflerki skozi luknjico:

»Gospa, danes sem malo bolan. Da me boste držali!«

»Seveda, gospod Danilo! Brez skrbi!«

Po prvem dejanju. Danilo:

»Dobro je šlo. Le vi, gospa suflerka, ste me samo gledali, ko sem začel igrati, in mi zadnjega stavka niste vrgli. Pa sem vam rekel, da me držite!«

Gospa suflerka:

»Saj sem vas držala, pa kako držala, z obema rokama, v zadnji sceni ste mi pa ušli. Ampak je bilo vseeno dobro, zelo dobro, verjemite mi!«

Danilo: »Res, zelo dobro? No, potem je pa dobro!«

*

Pri jubileju Polonice Juvanove. Danilo je spet požrl en stavek. Kolega, ki se je zaradi tega jezil, mu je rekel — s humorjem seveda in brez vsake hude misli:

»Danilo, še pri tem jubileju boš igral in pri svojem, potem pa nič več.«

Danilo: »Nič ne dé. Bom pa kulise postavljaj . . .«

Vsi smo se smejali in ga občudovali. Toda pozneje smo ga videli: za kuliso je stal, sam in prav drobna solza mu je orosila oči . . .

*

OBLEKE IN ČEVLJE

kupite najceneje in najboljše v naši detajlni trgovini na Erjavčevi cesti št. 2 nasproti Dramskega gledališča.

Trpežnost, dobro blago, brezhibna izdelava in nizke cene, to je naša reklama. Državnim uslužbencem se daje proti primerni garanciji tudi na obroke.

Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cie., Ljubljana

ZAJUTRKOVALNICA

ZAJUTRKOVALNICA

T. MENCINGER

Ljubljana, Sv. Petra cesta 43

PRISTNA VINA!

NIZKE CENE! - -

Na skušnji, mislim za »Revizorja«, kjer je igral Danilo svojega slavnega oskrbnika dobrodelnih zavodov, Zemljaniko. Režiser B. Putjata. Pri prvih vajah seveda še nismo bili trdni v tekstu. Danilo bi moral izgovoriti besedo »kura«, pa je ni. Putjata: »Danilo, kuro si požrl.«

Nadalje bi moral Danilo reči besedo »svinja«, pa je tudi ni. Putjata: »Danilo, svinjo si požrl.«

Končno ni izgovoril besede »las«, ki je bila tudi v njegovem tekstu. Pa tu je Danilo, ki ga je malce razburila Putjatova šegavost, že prehitel Putjata in rekel: »Kuro, svinjo in las sem požrl, pa bom še tebe, tak apetit imam danes dopoldne, otroci, da boste vedeli.«

Vsi smo se smejali do solz, najbolj pa Putjata.

*

Danilo je tisti, ki se najbolj veseli, kadar zagleda novince ali začetnika, ki je začel korajžno stopati po deskah. On se veseli uspeha mladih, zakaj on ljubi gledališče nad vse. On ljubi vse, kar diši po gledališču. Sovražiti Danilo ne zna. Pač. Samo sovražnike gledališča, te pa prav od srca. Zato pa nima v vsem gledališču nobenega neprijatelja. Sam pravi včasih: »Otroci, saj veste, da vas imam rad. Vse od kraja. Jazen sem v vsem gledališču samo na enega. Ampak žalibog je to glavna oseba, imenitnejša od samega gospoda intendanta. To je naš blagajnik, ki mi vedno premalo izplača — vsaj po mojem mnenju...«

*

Za vse to ga je življenje nagradilo z mladim zdravjem in svežim humorjem. Dalo mu je pa še nekaj, kar je prav redko pri teaterskih ljudeh: kolegice in kolegi mu pravijo sploh samo »papa«. Ko pride na skušnjo, se sliši od vseh strani: »Papa, papa, papa!«

In to nam je Danilo. On ima to rad in je ponosen na to, ker ve, da »papa« ne meri na starost, ki mu ne more do živega, temveč da je to izraz ljubezni in spoštovanja vseh njegovih kolegov.

Pazite pri nakupu čevljev na znamko 'Peko'

Tovarne Tržič.
Podružnice:
Ljubljana, Breg 20 in
Aleksandrova cesta 1.

Podružnice:
Zagreb, Račkoga ulica 3
Beograd, Knez Mihaj-
lova br. 44.

Najpopolnejši in najcenejši domači izdelek.

Okoli Danilovega jubileja.

(Nadaljevanje.)

Izmed glavnih igralcev diletantov iz prve dobe naj označim vsaj nekatere še posebej:

Peter Grasselli, rojen l. 1841 v Kranju, jurist, kasneje župan ljubljanski, je igral najrajši stare gospode in v »Inseratu« l. 1869 bonvivana. Bil je eleganten in bister diletant, ki je s svojim gladkim vedenjem zelo ugodno vplival na druge. Dalje časa je predstave tudi režiral, zlasti v sezovah 1878/79 in 79/80. Bil je zelo strog režiser, ki je predvsem zahteval, naj igralci uloge memorirajo. Večina diletantov se je namreč zanašala na šepetalca, se ulog sploh ni učila ali pa le zelo površno; zato se je v tekstu lovila in vsak hip obtičala ali pa nerodno ektemporirala. Grasselli je to diletantovsko zanikarnost neizprosno preganjal. Toda uspehe je dosegal pač pri ženskah, marsikateri moški pa so uloge znali le približno. Te zanikarnosti se slovensko gledališče ni moglo iznebiti prav do Inemannove dobe, a pojavljala se je tu pa tam celo še kasneje.

Gecelj (Götzl) Josip, rojen l. 1834 v Ljubljani, bivši davčni kontrolor, je bil prav dober igralec glavnih ulog, obenem tudi več let režiser. Nastopal je pod imenom Kocelj od l. 1869 do 1889. Kritika pa mu je očitala, da uloge nezadostno memorira. — Zlasti je igral očetovske in starejše uloge. Režiser je bil od sezone 1875/76 do konca sezone 1877/78, potem od sezone 1883/84 do novega leta 1885. V sezoni 1880/81 je bil angažiran pri nemškem ljubljanskem gledališču. Prevel je več iger, ki so jih uprizarjali v Ljubljani in po marjših edrih. Pred Porčnikom je bil Gecelj glavni igralec in režiser ter je vzgajal več dobrih diletantov. Med temi je bil l. 1876 tudi mladenič Anton Cerar Danilo. Umrli je l. 1907 v Postojni.

Peregrin Kajzelj, trgovec s steklom v Ahačičevi hiši na Starem trgu, kasneje občinski svetovalec ljubljanski, je bil prototip

Manufakturna
trgovina

Fabiani & Jurjovec

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA ŠTEV. 5.

Točna in solidna postrežba. — Cene zmerne.

MLEKO

polnomastno, pasterizirano in vedno sveže
dostavljajo na dom

Združene mlekarne d. d., Ljubljana

Majstrova 10. — Telefon 446.

navdušenega in sposobnega igralca z izredno učinkovito komiko. Znal je izvrstno karakterizirati. Bil je majhen, droben človeček, silno simpatičen in pristne, iz njegovega značaja izvirajoče komike. Glas je imel majhen, a ga je znal tudi v kupletih dobro izrabljati. Bil je izredno popularen, a stereotipen v komičnih vlogah. Na tisoče Ljubljančanov, zlasti one na galeriji, je izvrstno razveseljeval. Po smrti Plemenčičevi so ga vabili v Zagreb k narodnemu gledališču, a ostal je v domovini. Sodeloval je od l. 1867—1889. Bil je več let tudi odbornik Dram. društva. Umrl je nagloma spločetka l. 1892, šele 47 let star.

Šušteršič Julij, rojen l. 1843 v Ljubljani, je igral pod imenom Sršen že z osemnajstim letom. Po poklicu je bil pravniški uradnik. Od l. 1867 dalje je postal med redno sodelujočimi diletanti ter se razvil v pravega dobrega igralca zlasti ostro karakteriziranih ulog in starcev. »Franc Moor« in »Wurm« v Schillerjevih tragedijah sta mu bili najvažnejši ulogi. Nastopati je začel na idrijskem starem mestnem gledališču, nato je igral dolgo dobo v Ljubljani, a zadnje svoje uloge je igral na odru tržaškega gledališča v »Balkanu«. V Celovec se je preselil l. 1903 in nastopal tudi ondi. Leta 1908 se je naselil v Trstu in služboval v pisarni odvetnika dr. O. Rybařa. Sam je prirejal predstave v Litiji in Radovljici. Znal je slikati tudi dekoracije in ličiti druge igralce. Tako je bil za gledališče zelo uporaben mož. Po svojem talentu bi bil lahko postal umetnik, a zaradi svoje zasebne službe ulog ni nikoli utegnil dovolj preučiti in memrirati. Take je podajal navadno le površne, a bistro zajete skice. Umrl je v Trstu oktobra 1912.

Schmidt Fran. ljudskošolski učitelj v Ljubljani, zelo sposoben igralec, je igral v letih 1869—1878; zlasti je bil uporaben za mladostne uloge in se je kot inteligent odlikoval kot pristen ljubeč. Bil je resen, rutiniran in marljiv igralec ter izredno lep mož. Vabili so ga k nemškemu gledališču, a je ostal zvest učiteljskemu poklicu. Umrl je v Žireh okoli l. 1894, kjer mu je učiteljstvo postavilo spomenik.

Cvetličarna „Niza“

LJUBLJANA, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 30

sprejema naročila na šopke, vence, aranžmaje i. t. d. i. t. d.
Priporoča se cenjenemu občinstvu. — Konkurenčne cene.

Remington mod. 12

najnovejši ameriški pisalni stroj

dobavlja samo trrdka

Franc Bar pisalni stroji **Ljubljana**

Telefon 407 Cankarjevo nabrežje 5 Telefon 407

Oglejte se najnovejše urejeni radio oddelek!

Ivanka Jamnikova-Tomanova, roj. 1852. po poklicu rokavičarica, zelo vestna in uporabna igralka izredno lepega obraza. Je sodelovala od 1867—1874 in umrla l. 1884.

Odijeva Dragojila, rodом Hrvatica, je bila na slovenskem odru prva operno izšolana pevkа. Bila je majhna, šibka oseba. Sodelovala je kot koncertna, operetna in operna pevkа, igralka in učiteljica dramske šole l. 1868—1878.

Vojteh Valenta, roj. 1842, mag. blagajnik, je bil pevec, igralec, pevovodja in skladatelj od l. 1867 dalje. Sodeloval je v veseloigrah in operetah, ter opernih odlomkih, imel je lep bariton ter je bil tudi eleganten komik. Bil je med ustanovniki Dram. društva in takoj prvo leto odbornik. Umrli je decembra 1891.

Albina Brusova-Valentova, roj. l. 1851 v Ljubljani, lesnega trgovca hči, je igrala od l. 1868 do 1873 predvsem naivne in ljubimске uloge. Bila je angažirana kot stalna igralka z gažo 20 gold. na mesec ter je bila zaradi svoje živahnosti in velike vestnosti pri memoriranju ulog zelo priljubljena. Bila je tudi prav dobra deklamatorka.

Andrej Jekovec, ljudskošolski učitelj, rojen v Češnjevku pri Velesovem na Gorenjskem, je mnogo igral v dobi od 1871—1877. Bil je velik mož z lepo brado. Nazadnje je služboval kot nadučitelj v Kamni Gorici je umrl v Ljubljani po operaciji na vratu v bolnišnici.

Šturm Ivan, rojen l. 1856 v Cerkljah pri Kranju kot sin okr. zdravnika, je začel s 17. letom sodelovati ter je od l. 1874 nastopal v manjših kasneje tudi večjih ulogah. Učitelja sta mu bila Jos. Kocelj in A. Jeločnik, knjigovodja trgovine Ferd. Souvana. Tretji in zadnji režiser mu je bil Borštnik. Od l. 1895 je bil tudi gledališki garderobar. Po poklicu je namreč krojač in živi v Ljubljani.

Pa kaj so igrali? Prevzeli in ponavljali so skromni, večinoma enodejanski repertoar Čitalnice ter le s težavami pridobivali novih, diletanstvu in malemu odru primernih igrice in operetk.

Leta 1867 so uprizorili Klieperovo* (češko) glumo v enem dej. »Na mostu«, Iflandovo (nem.) šaloigro v enem dej. »Repatica« in veseloigro »Filozof« tudi v enem dejanju.

* V štev. 10. »Gledališkega lista« sem navedel V. Al. Kliepero kot avtorja lokalizirane veseloigre »Bob iz Kranja«. Izvirni naslov igrice je »Berounské koláče«, a pravi avtor ji je J. N. Štěpánek. Glej »Český repertoár v novodobé slovinské dramatiké (1848—1924)«, spisal Václav Burian! (Sborník, prof. J. Mácha.)

Krasno izbiro raznovrst. pohištva

nudi Vam po izredno zme nih cenah velezaloga pohištva, tapetniških izdelkov, žime in morske trave tvrdka

Peter Kobal (Kranj), podr. Ljubljana-Kolizej

Zanesljivim plačnikom tudi na obroke.

Leta 1868 so igrali razne nemške, češke in francoske enodejanke ter parodistično češko Ilnerjevo opero »Kralj Vondra XXV.« z A. Foersterjevo instrumentacijo.

Leta 1869 zopet razne enodejanke veselega značaja, A. Linhartovo »Županovo Miciko«, Köckovo (hrvatsko) opereto »Serežan« in Ipavčevo spevoigro »Tičnik«, obe v enem dejanju.

Leta 1870 so igrali Štěpánkovo barto »Tat v mlinu ali Slovenec in Nemec«, zopet »Kralja Vondro«, prvič Jos. Ogrinčevo kmetiško veseloigro v treh dej. »V Ljubljano jo dajmo«, Benedixovo (nem.) veseloigro v treh dej. »Strijček«, razne enodejanke, dalje prvič Raupachovo žaloigro »Mlinar in njezova hči« (1. novembra 1870), poljsko dramo v štirih dej. Kraszewskega »Graščak in oskrbnik« ter operetke »Serežan«, »Pierot in Violeta«, »Skrivnost ljubezni« in Offenbachove »Čarobne gosli«. Tudi Linhartov »Matijček se ženi« je prišel enkrat na vrsto.

Fr. Gerbič, A. Heidrich in Odijeva so imeli vsak svoj koncert poleg enodejanke; A. Neugebauerjeva, Iv. Meden in V. Valenta pa so na skupni priredbi peli arije iz raznih oper.

V štirih letih so tvorili torej poleg Linhartovih dveh iger izvirni repertoar Ogrinčeva »V Ljubljano jo dajmo«, Ipavčev že znani »Tičnik« z besedilom po Kotzebueju (prevel Miha Lendovšek Rogalčki) in Davorina Terstenjaka alegorija »Vodnik v Olimpu«.*

Jos. Stritar je povedal o slovenskem repertoarju svojo sodbo takole: »... Gledališču je najprej treba iger. Odkod pa dobiti pripravnih? Za zgodovinske nam manjka zgodovine, za družinske pa

* Davorin Terstenjak je že l. 1838 poslal iz Gradca v Zagreb Stanku Vrazu svojo tridejansko dramo »Nevesta z otoka Cypros«, spisano v stihih in ilirščini. V Brežicah pa so na carinarni odprli zabojček z naslovom razupitega in opasnega Ilira Stanka Vraza, zaplenili Terstenjakov rokopis in ga poslali ministrstvu policije na Dunaj. Tam se je rokopis prve slovenske drame izgubil. Terstenjak ni imel prepisa in drama je ostala neznana. (Sl. Narod, 1876, št. 4.)

Ravnokar prispeli pomladanski modeli
damskih plaščev in kostumov pri tvrdki
Fran Lukić, Pred Škofijo šte. 19

Originalne prave angleške
gramofone in plošče
znamke „GLAS SVOJEGA GOSPODA“ se dobe samo pri tvrdki
A. Rasberger, Ljubljana, Tavčarjeva ulica št. 5

— družine. Kader človek nema kake reči sam, gre na posodo iskat. Začeli smo igre predstavljati. To bi ne bilo napačno, ko bi se le malo bolj izbiralo. Do zdaj je pa pri nas prestavil vsak, kar mu je ravno v roko prišlo, ne gledé, ali je igra sama na sebi kaj vredna, ali našim razmeram primerna. In torej se je zgodilo, da ima naša mlada Talija do malega same smeti, tako da se človeku celo nepotrebno zdi, da bi jih pretresal... To je sramota, recimo kar naravnost, s čim se pita v enomer naše ljudstvo, ki je pač vredno boljše hrane. Bati se je, da se mu nazadnje po polnem ne pokvari prirojeni zdravi okus, tako na zadnje ne bo več vedelo, kaj je dobro, kaj je slabo. Kar so drugi vrgli v smeti, to pobiramo mi z veseljem, to je naša hrana v praznik!« (Literarni pogovori, VII. 8. 1870.)

Stritarju so kajpada to kritiko v Ljubljani silno zamerili in mu odgovorili v ljubljanskem nemško-slovenskem listu po nemško: »Saj je morda(!) res, da slovenska literatura še ni na najvišji(!) stopnji, da niso slovenska dela prav vsa mojstrska(!) v svojem žanru, da je med njimi marsikaj, kar nima nikake pravice do klasičnosti(!): toda kateri narod ima pa samo klasične igre?« —

Na to »otročjo fanfaronado« je odgovoril Stritar: »Kdor tako piše, ta nam sramoto dela pred svetom, ta sili ljudi, da se nam smejejo...«

Ker pa je Stritar zvedel, da se je s svojo kritiko zelo zameril tudi ljubljanskemu Dramatičnemu društvu, je še dostavil:

»Proti dram. društvu nisem jaz nikoli pisal niti govoril; zdelo se mi je vedno in zdi se mi še zdaj prav koristno društvo, kateremu družega ne manjka, nego materialne in duševne podpore. Kaj se more mozem, ki imajo to stvar v rokah, očitati, da ne igrajo in ne dajejo boljših iger na dan? Podajte jim boljše izvirne igre ali boljše prestave in bodo boljše igre igrali, boljše igre izdajali... Mahati po dram. društvu, kateremu sem sam odbornik, tega nisem nikoli namerjal, kakor se mi podtika...« (Liter. pogovori, X.)

A zamera se v Ljubljani še ni podela, mehki Stritar pa je pogladil Dramat. društvo v XIII. liter. pogovoru z izredno prijazno kritiko zadnjih peterih zvezkov »Slovenske Talije«. Na koncu je ponovil svoje svarilo prevajalcem ljublj. repertoarja: »naj dobro pogledajo in pregledajo igro, katero hočejo predstavljati!«

Kot idealist pa je — l 1870!! — pristavil še tale nasvet: »Shakespeare je podlaga vsacemu repertoarju... Hamlet, Lear, Macbeth, Otello, Julij Cezar, Romeo in Julija, teh naj se loti, kdor čuti zmožnosti v sebi in dá slovenski dramatiki krepko podlogo. Druge igre še lahko čakajo nekoliko časa...«

Modna trgovina F. Meršol nasl.

se nahaja sedaj v Wolfovi ulici št. 5. Prinorja svojo bogato zalogo ženskih ročnih del, vseh vrst volne, svile in bombaža. Predtiskanje ročnih del. Modno in kratko blago. Velika zaloga rokavic nogavic in pletenin za dame, gospode in otroke! — Ustanovljeno leta 1887.

Tako je blagi Stritar na Dunaju sanjaril že v Shakespearu, ko so imeli v Ljubljani jedva dve pesti površnih diletantov, ki so bili sposobni komaj za skromne enodejanke ter kvečjemu za žaloigro »Mlinarja in njegovo hčer«, tedanji višek slovenskega repertoarja.
(Dajje prih.)

DRAMA.

DESETI BRAT.

Šestnajst slik iz Jurčičevega romana. Za oder priredil Pavel Golia.

Prva slika. V gozdu pred Slemenicami.

Deseti brat	Leva	Starec	Osipovič
Pišlav	Skrbinšek	Deklica	Vera Danilova
Kvas	Gregorin		

Druga slika. Prihod na Slemenice.

Dolef	Danilo	Balček, njen bratec . .	Hvalova
Gospod Benjamin	Lipah	Marijan, Pišlavov sin .	Drenovec
Grajska gospa	Medvedova	Kvas	Gregorin
Manica, grajska gđe . .	Šaričeva	Urša	Rakarjeva

Tretja slika. V Obrščakovi krčmi.

Dolef	Danilo	Frugi kmet	Kralj
Deseti brat	Levar	Miha	Sanein
Obrščak	Medven	Dva kmeta	Murgelj, Zorko
Matvezek	Plut	Dražrjev France	Jan
Prvi kmet	Košič	Krvavelj	Cesar

Četrta slika. Oče in sin.

Deseti brat	Levar	Pišlav	Skrbinšek
-----------------------	-------	------------------	-----------

KRZNARSTVO P. SEMKO

LJUBLJANA, TURJAŠKI TRG ŠT. 1.

Priporočam bogato izbiro kožuhovine. — Nizke cene.

ANT. KRISPER

Mestni trg 26. — — Božična in novoletna darila.

Peta slika. Pri Krivčevih.

Krivec	Kralj	Krivčeva Francka .	Vera Danilova
Kričevka	Ježkova	Marijan	Drenovec
Deseti brat	Levar		

Šesta slika. Prva ljubezen.

Manica	Šaričeva	Kvas	Gregorin
------------------	----------	----------------	----------

Sedma slika. Zaklad pod križem.

Deseti brat	Levar
-----------------------	-------

Osmo slika. Svatba.

Dolef	Danilo	Krivčevka	Ježkova
Deseti brat	Levar	Dražarjev France	Jan
Kvas	Gregorin	Krivčeva Francka .	Vera Danilova
Matevžek	Plut	Obrščak	Medven
Krjavelj	Cesar	Marijan, Piškavov sin .	Drenovec
Krivec	Kralj	Kmetje, kmetice, otroci, godci.	

Deveta slika. Sreča in nesreča v ljubezni.

Manica	Šaričeva	Deseti brat	Levar
Kvas	Gregorin	Marijan	Drenovec

Deseta slika. Poboj med bratoma.

Dolef	Danilo	Marijan	Drenovec
Kvas	Gregorin	Deseti brat	Levar

Enajsta slika. Deseti brat na smrtni postelji.

Deseti brat	Levar	Krjavelj	Cesar
Kvas	Gregorin		

Dvanajsta slika. Po krivem obdolžen.

Gospod Benjamin	Lipah	Balček	Hvalova
Dolef	Danilo	Kvas	Gregorin
Sodnik	Peček	Doktor Vencelj	Jerman
Grajska gospa	Medvedova	Birič	Smerkoli
Manica, grajska gđe	Šaričeva		

Trinajsta slika. Očetova skrivnost.

Marijan	Drenovec	Manica, grajska gđe	Šaričeva
Gospod Benjamin	Lipah		

Štrinajsta slika. Odpoved in sprava.

Gospod Benjamin	Lipah	Marijan	Drenovec
---------------------------	-------	-------------------	----------

TEODOR KUNC

- dumska konfekcija in modni salon -

Ljubljana, Mestni trg št. 14 (Pod trančo št. 2)

Zaloga izgotovljenih ko-tumov, toalet in bluz ter kožuškovine, modnega blaga, svil i. t. d. Izdeluje se po meri angleške kostume, plašče, franc. toalete in bluze ter sem spajajoča dela.

Petnajsta slika. Po štirih letih.

Kvas Gregorin || Krjavelj Cesar

Šestnajsta slika. Na grobu desetega brata.

Manica, grajska gđe. . . Šaričeva || Balček Hvalova
Kvas Gregorin

Režiser Pavel Golia, scenograf Ivan Vavpotič.

Daljši odmor po VIII. sliki. Krajša odmora po IV. in XIV. sliki. Med XIV. in XV. sliko pretečejo štiri leta.

OPERA.

VEČNI MORNAR.

(Der fliegende Holländer).

Romantična opera v treh dejanjih. Besedilo in glasbo zložil Rihard Wagner. Poslovenil A. Štritof.

Dirigent: A. Balatka.

Režiser: prof. O. Šest.

Daland, norveški pomorščak Betetto - Rumpelj
Senta, njegova hči Čaletova - Žaludova
Erik, lovec Knittl - Orlov.
Mary, Sentina pestunja Potučkova
Dalandov, krmar Mohorič
Holandec (Večni mornar) Holodkov

Dalandovi mornarji. Moštvo večnega mornarja. Dekleta.

Kraj: Norveška obala.

Dekoracije in kostume izdelali ateljeji Narodnega gledališča.

Po prvem in drugem dejanju daljši pavzi.

Zbore Holandčevih mornarjev pojo za sceno člani Ljubljanskega zvonca.

Začetek ob pol 8.

Konec po pol 11.

Božična in novoletna darila v veliki in okusni izbiri
po nizkih cenah priporoča

M. Tičar, Ljubljana

Šelenbugova ulica 1 in Sv. Petra cesta 23

TONI JAGER-ČERNE & Ko.

TRGOVINA Z ROČNIMI DELI IN VOLNA V RAZLIČNIH BARVAH

LJUBLJANA, DVORNI TRG ŠTEV. 1

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

16.	febr.	torek	Zaprto.	
17.	"	sreda	Naša kri	Red E
18.	"	četrtek	Ani Christie , premiera	Red C
19.	"	petek	Zaprto (generalka).	
20.	"	sobota	Zaprto. (Ob pol 20. Deseti brat v operi.)	
21.	"	nedelja	ob 15. pop. Obrt gospe Warrenove . Ljudska predst. po niž. cenah Izven Zvečer zaprto. (Ob pol 20. uri v operi Deseti brat .)	
22.	"	ponedeljek	Ena Christie	Red B

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

16.	"	torek	Zaprto.	
17.	"	sreda	Večni mornar . Premiera	Izven
18.	"	četrtek	Zvedave ženske	Red F
19.	"	petek	Večni mornar	Red A
20.	"	sobota	Deseti brat . Proslava 50 letnice umetniškega delovanja g. Antona Danila Izven	
21.	"	nedelja	ob 15. uri pop. Trubadur . Ljudska predstava po nižanih cenah Izven ob pol 20. uri zv. Deseti brat . Proslava 50 letnice umetniškega delovanja g. Antona Danila Izven	
22.	"	ponedeljek	Zaprto.	

V. BEŠTER ATELJE „HELIOS“

Oglejte si slike, izdelane v najmodernejšem slogu!

Aleksandrova cesta 5. Telefon interurb 524.

Lastnik in izdajatelj: Uprava kr. Narodnega gledališča v Ljubljani.

Urednik: M. Pugelj. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.